

บทที่ 3

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกของไทย

3.1 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของประเทศไทย

ประเทศไทยมีการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมาแล้วหลายรูปแบบกล่าวคือ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งเป็นยุคที่มีการค้าขายกับต่างประเทศค่อนข้างมากเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาก่อนหน้า โดยในสมัยรัชกาลที่ 4 นั้นค่าเงินบาทถูกกำหนดด้วยน้ำหนัก และราคาของเนื้อเงิน ส่วนเงินตราต่างประเทศถูกกำหนดด้วยน้ำหนักและราคาทองคำ เพราะฉะนั้นราคาแลกเปลี่ยนเงินตราจึงขึ้นอยู่กับราคาเงินเทียบกับทองคำในเวลานั้น ระบบดังกล่าวได้ใช้เรื่อยมาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่รัฐบาลไม่ต้องเข้าแทรกแซงแต่ประการใด

ปี พ.ศ. 2445 ในสมัยรัชกาลที่ 5 ราคาเนื้อเงินตกต่ำลงเรื่อย ๆ ทำให้เงินบาทเสื่อมค่าลงและมีผลทำให้การชำระหนี้ต่างประเทศสูงขึ้น จึงมีการเปลี่ยนมาใช้ระบบมาตรฐานทองคำ (gold exchange standard) ในสมัยนั้นการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน มักอิงกับเงินปอนด์สเตอร์ลิงของประเทศอังกฤษ เพราะเป็นสกุลเงินที่ใช้แพร่หลายระหว่างประเทศในสมัยนั้นเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี 2484 การค้าต่างประเทศถูกตัดขาด เงินทุนสำรองต่างประเทศซึ่งฝากอยู่ในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษถูกกัก ทำให้เงินหมุนเวียนภายในประเทศขาดทุนสำรองหนุนหลัง ต้องใช้หลักทรัพย์รัฐบาลชดเชยส่วนที่ขาดไป พอญี่ปุ่นยกพลเข้าสู่ประเทศไทยได้ บังคับให้ไทยกำหนดค่าเงินบาทที่ 1 บาทเท่ากับ 1 เยน เท่ากับเป็นการลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 36 เมื่อสงครามสิ้นสุด รัฐบาลไทยได้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนใหม่ให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในช่วงนั้น แต่ทุนสำรองระหว่างประเทศขาดแคลน รัฐบาลไทยได้กำหนดค่าเงินบาทที่ 40 บาทต่อ 1 ปอนด์สเตอร์ลิง โดยยึดหลักให้อัตราแลกเปลี่ยนขึ้นอยู่กับอัตราส่วนระหว่างปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจกับทุนสำรองเงินตรา

ในเดือนธันวาคมปี 2488 มีการจัดตั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) และประเทศส่วนมากได้ยึดถือระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ (Fixed exchange rate) เป็นหลัก เพราะเห็นว่าระบบนี้จะช่วยให้การค้าและการชำระเงินดำเนินไปโดยราบรื่น โดยที่

ประเทศของสมาชิก IMF ต้องกำหนดค่าเงินของตนเทียบกับทองคำหรือเงินดอลลาร์สหรัฐเรียกว่า “ค่าเสมอภาค” (par value) และจะต้องดูแลไม่ให้อัตราแลกเปลี่ยนของตนเคลื่อนไหวสูงขึ้นหรือต่ำลงเกินร้อยละ 1 จากค่าเสมอภาคนี้

3.1.1 ระบบค่าเสมอภาค: พ.ศ. 2506-2511

สำหรับประเทศไทยได้เข้ามาเป็นสมาชิกของ IMF ในปี พ.ศ. 2492 แต่ได้กำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทในปี 2506 เมื่อสถานะทางการเงินของประเทศมีเสถียรภาพมั่นคงดีแล้ว โดยกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทเท่ากับทองคำบริสุทธิ์หนัก 0.0427245 กรัม หรือ 20.80 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐและใช้เรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2515

ในระหว่างนั้น รัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (Exchange Equalization Fund : EEF) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่รับซื้อและขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันการเคลื่อนไหวอย่างผิดปกติของอัตราแลกเปลี่ยนในท้องถิ่น

ทางด้านต่างประเทศ สถานการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศเริ่มส่อเค้าว่าจะมีความปั่นป่วนมาก เริ่มด้วยในปี พ.ศ. 2510 เงินปอนด์ลดค่าลง และในปีต่อมาในสหรัฐอเมริกาเริ่มมีการแยกตลาดทองคำเป็นตลาดเอกชนและตลาดทางการ ต่อมาในปี 2512 เงินฟรังก์ของฝรั่งเศสก็ลดค่า ส่วนเงินมาร์กเพิ่มค่าในปี 2514 สหรัฐอเมริกาประกาศให้เงินดอลลาร์สหรัฐถอนตัวจากทองคำ และมีผลให้ตลาดการเงินของโลกปั่นป่วน จนกระทั่งต้องมีการประชุมและตกลงกันตาม Smithsonian Agreement โดยขยายช่วงที่อนุญาตให้เงินตราต่างประเทศขึ้นลงจากค่าเสมอภาคได้กว้างขึ้นจากร้อยละ 1 เป็นร้อยละ 2.25 สำหรับประเทศไทยยังคงยึดค่าเงินบาทไว้กับดอลลาร์สหรัฐในอัตรา 20.80 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐเช่นเดิม เพื่อรักษาฐานะทางการค้าต่างประเทศของไทยไม่ให้ด้อยลงไปกว่าเดิม แต่ดอลลาร์สหรัฐลดค่าลงเมื่อเทียบกับทองคำ จนมีอยู่ช่วงหนึ่งในปี 2516 การที่เงินบาทลดลงตามค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐทำให้ค่าครองชีพภายในประเทศสูงขึ้น รัฐบาลจึงต้องปรับค่าเงินบาทขึ้นร้อยละ 4

3.1.2 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกับธนาคารพาณิชย์ (Daily fixing): พ.ศ.2521-2524

ในปีพ.ศ. 2521 ประเทศไทยจึงมีการปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากที่ผูกกับทองคำและดอลลาร์สหรัฐเป็นเทียบกับกลุ่มเงินตราสกุลสำคัญจำนวนหนึ่ง โดยทุนรักษาระดับร่วมกับธนาคารพาณิชย์ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเป็นประจำวันเรียกว่า “Daily fixing”

ทุนรักษาระดับฯสามารถเข้าไปเสนอซื้อเสนอขายร่วมกับธนาคารพาณิชย์ด้วย ดังนั้นจึงอยู่ในฐานะที่ชักจูงให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวอย่างมีเสถียรภาพสอดคล้องกับนโยบายทางการ

ในแง่วิธีดำเนินการ ก็มีกรปรับให้สอดคล้องกับระบบที่ใช้ คือ ทุนรักษาระดับฯยกเลิกการซื้อขายกับธนาคารพาณิชย์ตามอัตราที่กำหนดไว้ตายตัวโดยไม่จำกัดจำนวน เปลี่ยนมาเป็นการซื้อขายตามจำนวนและในอัตราที่ตกลงกันในแต่ละวัน

ระบบระบบอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกันทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทเทียบกับดอลลาร์ เคลื่อนไหวได้ยืดหยุ่นขึ้นไม่ได้มีค่าตายตัวอยู่ที่ 20 บาทต่อดอลลาร์เหมือนอดีต แต่ทางการก็พยายามดูแลให้มีเสถียรภาพ อัตราแลกเปลี่ยนภายใต้ระบบนี้จึงเคลื่อนไหวในช่วงแคบๆระหว่าง 20.19 บาทถึง 21.00 บาทต่อดอลลาร์ ทั้งนี้เนื่องจากทางการตระหนักว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการธุรกิจต่างประเทศก็ยังคุ้นเคยกับค่าดอลลาร์ที่คงที่มานานอยู่มาก การปรับระบบให้อัตราแลกเปลี่ยนมีความยืดหยุ่นขึ้นจึงต้องใช้หลักค่อยเป็นค่อยไปเพื่อมิให้ตลาดเงินตราต่างประเทศปั่นป่วน

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ยืดหยุ่นขึ้นดังกล่าว มีส่วนช่วยให้ตลาดเงินตราต่างประเทศตื่นตัว ทั้งธนาคารพาณิชย์และลูกค้าให้ความสนใจและปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านเงินตราต่างประเทศมากขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ตลาดเงินตราต่างประเทศล่วงหน้ามีธุรกรรมเกิดมากขึ้นด้วย

ระบบระบบอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกันใช้อยู่ประมาณ 3 ปี และประสบปัญหาบางประการ โดยเฉพาะในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนนั้น ได้ทำให้เกิดการเก็งกำไรพอสสมควร ประกอบกับช่วงนั้นประเทศไทยประสบปัญหาการขาดดุลการค้าจำนวนมาก จึงทำให้มีการลดค่าเงินบาทลง 2 ครั้งพร้อมกับยกเลิกระบบ Daily fixing ในปี พ.ศ. 2524

3.1.3 ทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน : พ.ศ.2524-2527

ตั้งแต่ต้นปี 2524 ค่าเงินดอลลาร์มีแนวโน้มแข็งขึ้นเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญต่างๆในตลาดโลก แม้ภายใต้ระบบระบบอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกันทางการก็ต้องพยายามปรับค่าเงินบาทให้ต่ำลงเมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. มิฉะนั้นค่าเงินบาทจะแข็งขึ้นมากเทียบกับสกุลสำคัญอื่นๆ ตามค่าดอลลาร์ไปด้วย ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อความสามารถในการแข่งขันด้านส่งออกและกระทบฐานะดุลการชำระเงินของประเทศในที่สุด

ช่วงกลางปี 2524 ค่าดอลลาร์ในตลาดโลกยังคงพุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง บรรดานักธุรกิจต่างๆละธนาคารพาณิชย์ยังไม่มีความมั่นใจต่อเงินบาท มีการคาดคะเนถึงกำไรให้อัตราแลกเปลี่ยนและเร่งชำระคืนหนี้ต่างประเทศ ทำให้เงินสำรองทางการลดลงอย่างมาก โดยเฉพาะในระบบระบบอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกันที่ธนาคารพาณิชย์สามารถรู้ปริมาณเงินตราต่างประเทศที่ทุน

รักษาระดับฯ ขายออกไปอย่างต่อเนื่องทุกวัน จะทำให้ความไม่มั่นใจในค่าเงินบาทรุนแรงขึ้นและพรีเอมิยมถืบตัวสูงขึ้น

วันที่ 15 กรกฎาคม 2524 ทางกรจิงประกาศลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 8.7 เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา จากดอลลาร์ละ 21 กลายเป็นดอลลาร์ละ 23 เพื่อไม่ให้เงินบาทแข็งเกินความจริงเมื่อเทียบกับเงินสกุลอื่นๆ พร้อมกันนั้นก็ได้ยกเลิกระบบระบบอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกันไปหลังจากนั้น ทุนรักษาระดับฯ ก็ได้ยื่นอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทสำหรับการซื้อขายกับธนาคารพาณิชย์คงที่ในระดับ 23 บาทตลอดมาจนถึงปลาย 2527ในช่วงเวลานั้น ทางกรก็ได้พยายามรักษาเสถียรภาพของเงินบาทเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบอัตราแลกเปลี่ยนและตลาดเงินตราต่างประเทศโดยมีการดำเนินมาตรการเสริมหลายประการ ได้แก่

1. ทุนรักษาระดับฯเปิดทำธุรกรรม swap เงินตราต่างประเทศ 3 เดือนกับธนาคารพาณิชย์ระหว่างวันที่ 15 กันยายน-31 ธันวาคม 2524 เท่ากับเป็นการประกันค่าเงินบาทซึ่งกระตุ้นให้ธนาคารพาณิชย์และลูกค้าู้เงินตราต่างประเทศเข้ามามากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการช่วยผ่อนคลายภาวะเงินตึงตัวในขณะนั้นด้วย
2. ขอความร่วมมือให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศทันที เป็นบวกไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุน เพื่อป้องปรามมิให้เก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนจนเกินควร
3. ให้ผู้ส่งออกที่ได้รับความอนุเคราะห์ทางการเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยตามระเบียบรับช่วงซื้อลดคั่วๆ ต้องทำสัญญาขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าให้กับธนาคารพาณิชย์และธนาคารพาณิชย์ต้องขายเงินตราที่รับซื้อล่วงหน้าไว้ในทันที วัตถุประสงค์ก็เพื่อพัฒนาตลาดเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าให้มีปริมาณเพียงพอสำหรับวงการธุรกิจ อีกทั้งทำให้อัตราพรีเอมิยมล่วงหน้าไม่สูงเกินไป

3.1.4 ทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยโยงค่าเงินบาทไว้กับเงินสกุลสำคัญหลายสกุล (ระบบ ตะกร้าเงิน Basket of currencies) พ.ศ. 2527-2540

ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2524 ค่าเงินบาทผูกติดค่าดอลลาร์มาโดยตลอด (ที่23บาทต่อดอลลาร์) ดังนั้น เมื่อค่าดอลลาร์ในตลาดโลกมีแนวโน้มแข็งขึ้นเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงตั้งแต่กลางปี 2527 ค่าเงินบาทจึงแข็งขึ้นอย่างรวดเร็วด้วย เมื่อเทียบกับมาร์กเยอรมนีและปอนด์อังกฤษ

ระบบการผูกขาดเงินไว้กับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา เพียงสกุลเดียวทำให้ค่าเงินบาทสูงกว่าที่ควรจำเป็นมากก่อให้เกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะด้านดุลการค้าและราคาพืชผล

ตั้งแต่วันที่ 5 พฤษภาคม 2527 จึงได้มีการปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนให้ผูกค่าเงินบาทไว้กับกลุ่มเงินตราของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย แทนที่จะผูกค่าไว้กับดอลลาร์สหรัฐอเมริกาเพียงสกุลเดียวและให้ทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตรากลางระหว่างอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ของทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์ทุกวัน ซึ่งหมายความว่าค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา จะไม่คงที่ตายตัวเช่นในอดีต แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ทุกวันตามการเปลี่ยนแปลงค่าของกลุ่มสกุลเงินที่ประกอบเป็นตะกร้าเงินบาท

พร้อมกับการเริ่มใช้ระบบใหม่ ก็มีการปรับค่าเงินบาท เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมด้วย จากดอลลาร์ละ 23 บาทเป็น 27 บาท หรือลดลงร้อยละ 15 อัตราแลกเปลี่ยนระบบใหม่นั้นเป็นอัตราที่คาดว่าจะช่วยแก้ปัญหาดุลการค้า ดุลการชำระเงิน ให้เป็นไปตามเป้าหมายและเป็นอัตราที่วงการธุรกิจธนาคารเชื่อว่า เป็นค่าที่เหมาะสมและไม่เกิดการเก็งกำไรขึ้น

3.1.5 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว (Managed Float): พ.ศ. 2540-ปัจจุบัน

นับตั้งแต่ได้มีการใช้ระบบตะกร้าเงินมาตั้งแต่วันที่ 5 พฤศจิกายน 2527 โดยกำหนดค่าเงินบาทเทียบกับกลุ่มสกุลเงินของประเทศคู่ค้าสำคัญ โดยทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นผู้ประกาศอัตรากลางระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา และทำการซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกากับธนาคารพาณิชย์ตามอัตราที่กำหนดนั้น ระบบดังกล่าวทำให้เงินบาทเป็นสกุลเงินมีเสถียรภาพมากที่สุดสกุลหนึ่งในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งช่วยเอื้ออำนวยให้การค้าการลงทุนขยายตัวอย่างรวดเร็วส่งผลให้เศรษฐกิจไทยมีอัตราการเติบโตในเกณฑ์สูง

อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา เศรษฐกิจไทยเริ่มมีปัญหาด้านเสถียรภาพ อัตราเงินเฟ้อและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเพิ่มสูงขึ้น ทางกรจึงได้กำหนดนโยบายการเงินการคลังอย่างระมัดระวังเพื่อชะลอการใช้จ่ายของระบบเศรษฐกิจภายใต้กรอบของการรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาท แนวนโยบายดังกล่าวมีผลให้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งอัตราเงินเฟ้อและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดปรับตัวดีขึ้น แต่มาตรการดังกล่าวรวมทั้งภาวะการส่งออกที่ตกต่ำและเงินทุนนำเข้าที่ชะลอลง ทำให้เศรษฐกิจชะลอตัวลงค่อนข้างมาก ในด้านการเงินนั้นอัตราดอกเบี้ยในประเทศขึ้นอยู่ในระดับสูง ประกอบกับระบบสถาบันการเงินประสบปัญหาหนี้เสีย และต้นทุนการเงินสูงขึ้น ทำให้เกิดข้อจำกัดในการขยายตัวของสินเชื่อและประกอบธุรกิจภาคเอกชน สถานการณ์ดังกล่าวทำให้มีการเรียกร้องกันอย่างกว้างขวางให้ผ่อนคลายนโยบายการเงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ปัจจุบันนี้ทำให้เกิดการเก็งกำไรในค่าเงินบาทจากการคาดคะเนว่า ทางกรอาจจะใช้

อัตราแลกเปลี่ยนเป็นเครื่องมือแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจเพื่อให้อัตราดอกเบี้ยในประเทศสามารถปรับลดลงได้

อย่างไรก็ดี ได้ปรากฏว่ามีการเก็งกำไรในค่าเงินบาทเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ต้นปี 2540 ซึ่งทางการได้เข้าแทรกแซงตลาดเงินตราต่างประเทศ เพื่อรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทตามความจำเป็น การเก็งกำไรรุนแรงขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2540 ถึงแม้ทางการจะสามารถยุติการเก็งกำไรในต่างประเทศลงได้ แต่ภายในประเทศมีข่าวลือการลดค่าเงินบาทและวิพากษ์วิจารณ์นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนกันอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง จนทำให้ธุรกิจเอกชนขาดความเชื่อมั่นต่อค่าเงินบาท

จากสถานการณ์และเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 เพื่อยุติความไม่แน่นอนที่เกิดจากการขาดความเชื่อมั่นในนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน โดยปรับไปสู่ระบบใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว สอดคล้องกับภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดจนเพื่อรับรองระบบเศรษฐกิจไทยที่มีความสลับซับซ้อน และเชื่อมโยงกับต่างประเทศมากขึ้นจากการเปิดเสรีทางการค้า การลงทุน และการเงินภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว(managed float) ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินตราสกุลต่างๆ จะถูกกำหนดโดยกลไกตลาดตามอุปสงค์และอุปทานของเงินตราในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้ตามปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้าซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาในตลาดตามความจำเป็นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนโยบายเศรษฐกิจ

3.2 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Foreign Exchange Rate System)

ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนอัตราแลกเปลี่ยนวิวัฒนาการมาตั้งแต่ ค.ศ.1880 พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

3.2.1 ระบบมาตรฐานทองคำ (พ.ศ. 2423-2457)

ลักษณะที่สำคัญของมาตรฐานทองคำ (Gold Standard) คือ เป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่โดยแต่ละประเทศจะกำหนดค่าเงินของตนไว้กับทองคำ มาตรฐานทองคำนี้มีอยู่ 2 ประเภทหลักคือ มาตรฐานเหรียญทองคำ และมาตรฐานทองคำแท่ง

ก. มาตรฐานเหรียญทองคำ (Gold Specie Standard)

ทองคำที่สามารถทำหน้าที่ตามมาตรฐานเหรียญทองคำได้จะต้องได้รับการยอมรับกันระหว่างประเทศว่าเป็นเครื่องมือในการชำระหนี้ ทั้งนี้ อะไรก็ตามที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนและชำระหนี้ได้นั้น จะต้องมีความสมบัติ 4 ประการดังนี้

1. ธนาคารกลางต้องรับประกันที่จะซื้อหรือขายทองคำไม่จำกัดจำนวนในราคาคงที่
2. ทุกคนสามารถหลอมทองคำให้อยู่ในรูปต่างๆ ได้อย่างเสรี
3. ผู้มีทองคำในครอบครองสามารถนำไปปั๊มเป็นเหรียญประทับตราที่โรงกษาปณ์ ได้ไม่จำกัดจำนวน
4. การนำเข้า-ส่งออกทองคำไม่มีข้อจำกัดการปฏิบัติตามเงื่อนไขเหล่านี้ก็เพื่อให้มั่นใจว่าราคาหน้าเหรียญกับมูลค่าโลหะที่ใช้ทำเหรียญมีค่าเท่ากันเสมอ

ข. มาตรฐานทองคำแท่ง (Gold Bullion Standard)

ภายใต้มาตรฐานทองคำแท่ง ปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบจะเป็นเงินกระดาษทองคำจะทำหน้าที่เป็นเพียงสินทรัพย์สำรองหนุนหลัง เงินกระดาษสามารถนำมาแลกเปลี่ยนเป็นทองคำได้ตลอดเวลาจากธนาคารผู้ออก แต่การนำเงินกระดาษมาแลกเปลี่ยนเป็นทองคำก็มีไม่มาก ดังนั้น ธนาคารผู้ออกจึงไม่จำเป็นต้องถือทองคำไว้หนุนหลังเต็มจำนวนอีกต่อไปอัตราการหนุนหลังที่ลดลงเพียงใดก็ยังทำให้ธนาคารกลางสามารถสร้างเงินได้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ ปริมาณเงินกระดาษที่หมุนเวียนในตลาดจึงมักมีมากกว่าทองคำที่ถืออยู่

ค. ช่วงสงครามโลก (พ.ศ. 2451-2482) การแข่งขันกันลดค่าเงิน (The Devaluation Race) ความต้องการใช้เงินจำนวนมากสากลของเศรษฐกิจในระหว่างสงครามสามารถทำได้ทางเดียวคือการสร้างเงินขึ้นมาซึ่งผลักดันให้เกิดเงินเฟ้อ ความแตกต่างในอัตราเงินเฟ้อระหว่างประเทศได้ก่อให้เกิดความแตกต่างกันมากขึ้นอย่างชัดเจนในความสัมพันธ์ของระดับราคาสินค้าระหว่างประเทศ การปรับตัวทั้งในภาคเศรษฐกิจภายในและภายนอกได้ส่งผลกระทบต่อไปยังอีกหลายประเทศ

จากการลดค่าเงินลงมามาก แต่การลดค่าเงินสกุลหนึ่งก็ย่อมต้องเกี่ยวข้องกับค่าของเงินสกุลอื่นๆ เพื่อที่พยายามรักษาความเสมอภาคค่าเงินตนเองไว้ต้องลดค่าเงินของตนเองตอบโต้ การแข่งขันกันลดค่าเงินจึงมีผลกระทบต่อเงินสกุลที่สำคัญของโลกทุกสกุล

3.2.2 ระบบมาตราปริวรรตทองคำ (The gold Exchange Standard) พ.ศ. 2487-2513

ประสบการณ์ที่ขมขื่นในระหว่างสงครามทำให้สหรัฐและอังกฤษได้ริเริ่มสร้างระบบการเงินที่เสรีมีเสถียรภาพและได้รับความร่วมมืออีกหลายฝ่าย ข้อเสนอของสหรัฐฯ ได้รับการยินยอม ณ การประชุมที่ Bretton Woods ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2487 โดยหันกลับไปใช้แนวความคิดพื้นฐานของมาตรฐานทองคำ

ขณะเดียวกันได้มีการจัดตั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศขึ้น (International Monetary Fund :IMF) ทำหน้าที่ติดตามการดำเนินงานของระบบใหม่ วัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อจัดตั้งระบบการเงินระหว่างประเทศที่เป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยน เพื่อจัดการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินเพื่อสนับสนุนความสามารถในการแปลงค่าของเงินทุกสกุล IMF ได้จัดตั้งกองทุนสินเชื่อขึ้นเพื่อช่วยเหลือ เรียกว่าสิทธิถอนเงินปกติ (Ordinary Drawing Rights) ประเทศที่มีเงินสำรองไม่เหมาะสมสามารถขอความช่วยเหลือจากสิทธิถอนเงินนี้ได้เพื่อบรรเทาผลกระทบจากการปรับตัวภายในประเทศที่จำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาดุลการค้าของประเทศที่ขาดดุล จำนวนเงินสินเชื่อขึ้นอยู่กับโควตาของแต่ละประเทศที่ได้รับการจัดสรรให้ในขณะใดขณะหนึ่ง ซึ่งกำหนดให้มีความสัมพันธ์กับเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจต่างๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น(Gross National Product) เงินสำรองระหว่างประเทศ ขนาดและความผันผวนของการค้าระหว่างประเทศ

ก. การพัฒนาทางการเงินในทศวรรษ พ.ศ. 2493 ถึง 2512

ระบบการเงินระหว่างประเทศที่นำมาสู่ระบบ Bretton Woods ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าจะประสบกับวิกฤติการณ์และผลกระทบที่รุนแรงมาเป็นระยะก็ตาม แต่เมื่อเข้าสู่ทศวรรษ 2493 ก็กลับมาเป็นช่วงเวลาที่สงบลงและมีการกลับไปสู่การแปลงค่าเงินโดยเสรี (Convertibility) อย่างต่อเนื่อง กลับกันในทศวรรษ 2503 เป็นเวลาของความผิดหวังและสั่นคลอนรากฐานของระบบเป็นอย่างมาก จุดริ้วรอยแรกๆของโครงสร้างการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งปรากฏเมื่อสิ้นปีพ.ศ. 2501 ไม่นาน หลังจากนั้นเงินสกุลยุโรปตะวันออกทุกสกุลสามารถแปลงค่าแลกเปลี่ยนกันได้อย่างเสรี (External Convertibility) การขาดดุลการชำระหนี้ของสหรัฐฯทำให้ทองคำลดลงอย่างรวดเร็ว ผลักดันให้ราคาตลาดทองคำสูงขึ้น ทำให้ธนาคารกลางของประเทศต่างๆมีการลงขันทองคำ (Gold Pool) เพื่อรักษาเสถียรภาพของราคาทองคำ พร้อมกับกำหนดราคาทางการด้วยการแทรกแซงตลาด (Market Operations) นอกจากนี้ เหตุการณ์ทางการเงินยังได้ผล

กระทบจากผลของความแตกต่างจากในอัตราความเจริญเติบโตของแต่ละประเทศ ก่อให้เกิดการลดลงของทองคำอย่างรวดเร็วและรุนแรงขึ้นอีกครั้ง เป็นผลให้ธนาคารกลางของประเทศต่างๆ ต้องออกมายกเลิกการลงชนทองคำ (Gold pool) และแยกตลาดทองคำออกเป็น 2 ส่วนด้วย

3.2.3 การล่มสลายของระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ พ.ศ. 2514-2516

วิกฤติการณ์ในระบบการเงินระหว่างประเทศหนักหน่วงเกินไปกว่าที่จะแก้ไข ในช่วงต้นทศวรรษ 1970 ค่าเงินสกุลต่างๆ ได้ลดลงอย่างรวดเร็วจนในที่สุดก็ถึงจุดล่มสลายของอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ ตามข้อตกลง Bretton Woods เกิดการสูญเสียความเชื่อมั่นในค่าเงินดอลลาร์ สาเหตุจากการขาดดุลการชำระเงินของสหรัฐฯ

ก. จุดสิ้นสุดของการใช้เงินดอลลาร์มาแลกเปลี่ยนทองคำได้

ช่วงต้นปี 2514 อัตราดอกเบี้ยในสหรัฐฯที่ลดลงมาก ขณะเดียวกันดุลการชำระเงินที่ขาดดุลเพิ่มมากขึ้น (จากสงครามเวียดนาม) ทำให้เกิดวิกฤติค่าดอลลาร์ในสหรัฐฯส่งผลให้มีเงินทุนจำนวนมากไหลออกจากสหรัฐฯไปสู่ตลาดยุโรปที่ยังมีดอกเบี้ยสูงกว่า วิกฤติการณ์ค่าเงินดอลลาร์ยังคงอยู่ต่อไปจนในที่สุด วันที่ 15 สิงหาคม 2514 สหรัฐก็ได้ยกเลิกการนำเงินดอลลาร์มาแลกเปลี่ยนทองคำ ผลก็คือ หลายประเทศได้ปล่อยค่าเงินลอยตัวเช่นเดียวกับเยอรมันและเนเธอร์แลนด์ และนี่คือจุดสิ้นสุดของค่าเสมอภาคทางการ (Official parties) และอัตราแทรกแซง (intervention rate)

ข. ข้อตกลง Smithsonian

กลางเดือนธันวาคม พ.ศ. 2514 สหรัฐได้แสดงความพร้อมที่จะลดค่าเงินดอลลาร์ ซึ่งเป็นผลให้สกุลเงินสำคัญของยุโรปตะวันออกและญี่ปุ่นมีค่าสูงขึ้น การประชุมการเงินที่จัดขึ้นภายในกรอบการทำงานตามข้อตกลง Smithsonian สหรัฐได้ปรับราคาทางการของทองคำสูงขึ้นจาก 35 ถึง 38 ดอลลาร์ต่อเอวซ์ ซึ่งเป็นการลดค่าเงินดอลลาร์ลงร้อยละ 7.9 ขณะเดียวกันอัตราการแทรกแซงก็ได้ขยายออกไปเป็น $\pm 2.25\%$ หมายความว่าสกุลเงินที่ไม่ใช่ดอลลาร์สามารถผันผวนขึ้นลงเมื่อเทียบกับสกุลอื่นแต่ละสกุลได้ในช่วง ± 4.5

ค. จุดจบของ Bretton Woods

ข้อตกลง Smithsonian ได้มีปัญหาซึ่งเป็นจุดอ่อนมาตั้งแต่เริ่มต้น จากการที่ได้ยกเลิกการนำเงินดอลลาร์มาแลกเปลี่ยนทองคำ การจัดระบบอัตราแลกเปลี่ยนใหม่แก้ปัญหาได้ชั่วคราวเท่านั้น การเคลื่อนย้ายเงินทุนจากการเก็งกำไรได้เกิดขึ้นอีกไม่นานหลังจากนั้นในเดือนมิถุนายน 2515 แต่การล่มสลายของอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ในปี 2516 สหรัฐก็ได้ลดค่าเงินเป็นครั้งที่ 2 และปรับราคาทางการของทองคำสูงขึ้นจาก 38 ดอลลาร์ เป็น 42.22 ดอลลาร์จันกระทั่งเดือน

มีนาคม 2516 ญี่ปุ่นและประเทศยุโรปที่มีเงินสกุลแข็งก็ได้ยกเลิกที่ตนจะต้องแทรกแซงค่าเพื่อรักษา
ค่าเสมอภาค ระบบ Bretton Woods ที่กำหนดให้ค่าเสมอภาคคงที่จึงได้มาถึงจุดจบอย่างสมบูรณ์

3.2.4 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลังปี พ.ศ 2516

ก. การเกิดอัตราแลกเปลี่ยนหลายระบบ

ประเทศอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ใช้รูปแบบที่ยังมีการควบคุมอยู่หรือระบบลอยตัวภายใต้
การควบคุม (Managed Floating) ประเทศอุตสาหกรรมที่ใช้ระบบลอยตัวไม่ว่าจะมีการรวมกลุ่ม
หรือแยกตามค่าฟังก์ชันตาม เป็นประเทศที่มีส่วนแบ่งถึง 3 ใน 4 ของการค้าโลก อัตราแลกเปลี่ยน
ลอยตัวจึงเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ใช้อัตราคงที่เมื่อเทียบกับ
เงินดอลลาร์หรือเงินสกุลชั้นนำอื่น บางประเทศตัดสินใจนำเงินของตนเข้าร่วมกับ สิทธิถอนเงิน
พิเศษ (Special Drawing Rights) หรือตะกร้าเงินที่มีลักษณะคล้ายกัน ซึ่งทั้ง 2 กรณีจะกำหนดค่า
เสมอภาคเปลี่ยนแปลงได้บ่อยครั้งตามตะกร้าที่ไปผูกไว้ เรียกวิธีนี้ว่า crawling peg

ข. กฎระเบียบของระบบแบบลอยตัว

ผลจากการล่มสลายของระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ ประเทศอุตสาหกรรมได้เปลี่ยนมาใช้
ระบบลอยตัวในปี 2516 จากการประชุมของกรรมการ IMF ที่จาไมกาเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.
2519 ได้มีการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความพยายามในการปรับปรุงระบบการเงินระหว่างประเทศให้มี
ความสมบูรณ์ การทบทวนมาตรา 4 ของกฎ IMF เกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสมของมาตรการที่
นำมาใช้ในแต่ละสถานการณ์ การทบทวนนี้ได้ยอมให้ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศตัดสินใจว่าจะ
ใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่หรือยืดหยุ่นมาชิกของกองทุนผูกพันต้องชี้ความพยายามทุกวิถีทาง
ในการรักษาเศรษฐกิจและการเงินให้อยู่ในภาวะที่ดี เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนของความผัน
ผวนของอัตราแลกเปลี่ยน

3.3 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนของโลกในปัจจุบัน

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนของโลกในปัจจุบันนี้ที่สำคัญมี 2 ระบบ คือ ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่(Fixed Exchange Rate System) และระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว (Flexible Exchange Rate System)

3.3.1 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่

เป็นระบบที่กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนของสกุลเงินในประเทศเทียบกับสกุลเงินตราต่างประเทศไว้ในอัตราคงที่ หรือสามารถเปลี่ยนแปลงได้ภายในของเขตที่กำหนดมี 3 รูปแบบใหญ่ๆ คือ

1) Single Peg System

เป็นระบบที่กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนของสกุลเงินภายในประเทศเทียบกับเงินสกุลหลักของโลกสกุลใดสกุลหนึ่งไว้ในสัดส่วนที่คงที่ การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่นี้มีทั้งแบบที่ตรึงค่าเงินในประเทศเทียบกับเงินสกุลหลักไว้ในอัตราตายตัว โดยไม่มีช่วงเคลื่อนไหวให้ยืดหยุ่นได้เลย และแบบที่กำหนดค่าเงินในประเทศเทียบกับเงินสกุลหลักในอัตราคงที่ แต่ยินยอมให้มีช่วงที่เคลื่อนไหวได้บ้าง เช่น 5% เป็นต้น

2) Basket Peg System

เป็นระบบที่กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนของสกุลเงินในประเทศเทียบกับเงินสกุลหลักหลายๆสกุลในลักษณะตะกร้าเงิน (Basket of currencies) เพื่อถ่วงดุลไม่ให้ค่าเงินในประเทศผันผวนไปตามเงินเพียงสกุลใดเพียงสกุลเดียว

3) Currencies Board System

เป็นระบบที่กำหนดค่าเงินในประเทศผูกติดไว้กับเงินสกุลหลักเพียงสกุลเดียวที่อัตราอ้างอิง ซึ่งคล้ายกับระบบ Single Peg System แต่ต่างกันตรงที่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเงินตราซึ่งทำหน้าที่คล้ายธนาคารกลางขึ้น เพื่อมาควบคุมเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ และเน้นพันธะผูกพันที่ประเทศต้องรักษาค่าเงินให้อยู่ในอัตราอ้างอิง ข้อดีของระบบนี้คือ อัตราแลกเปลี่ยนถูกกำหนดคงที่กับเงินสกุลหลักและปลอดภัยจากแรงกดดันทางการเมืองภายในประเทศ และแรงกดดันของนโยบายการเงินการคลัง แต่ผลเสียที่จะตามมาคือ หากอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ที่กำหนดไว้เป็นระดับที่ไม่เหมาะสม การผูกค่าเงินจะเป็นอันตรายมีโอกาสมืออย่างกะทันหัน เนื่องจากการไหลเวียนของเงินไม่สมดุลกัน หากมีการจัดตั้งตลาดแลกเปลี่ยนล่วงหน้า (Forward Exchange Rate :Forex) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเก็งกำไร โจมตีค่าเงินได้และกดดันให้อัตราดอกเบี้ยพุ่งสูง มีโอกาสจะเกิดตลาดมืดขึ้นได้ ภายใต้ระบบนี้รัฐบาลยินดีรับแลกเปลี่ยนเงินตราที่กำหนดไว้ โดยไม่มี

ข้อจำกัดในเรื่องปริมาณที่นำมาแลกเปลี่ยน ดังนั้นปริมาณเงินในประเทศจะต้องมีเงินสำรองระหว่างประเทศหรือสินทรัพย์ต่างประเทศหนุนหลังในปริมาณที่มากพอ

3.3.2 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว เป็นระบบที่ปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวตามกลไกของตลาดโดยเสรี มี 3 รูปแบบ

1) Independent Float System

เป็นระบบที่อัตราแลกเปลี่ยนถูกกำหนดโดยกลไกตลาดเงินตราต่างประเทศตาม Demand และ Supply อย่างอิสระ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เป็นต้น

2) Managed Float System

หมายถึงระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว ซึ่งธนาคารกลางคอยดูแลอัตราแลกเปลี่ยนไม่ให้มีความผันผวนมากเกินไป หากค่าเงินมีความผันผวนมากจนอาจส่งผลกระทบต่อระบบการเงินและเศรษฐกิจของประเทศเจ้าของเงิน ธนาคารกลางจะเข้าแทรกแซงตลาดเพื่อดึงค่าเงินให้กลับมาสู่ระดับที่เหมาะสม ประเทศไทยใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบนี้อยู่ในปัจจุบัน โดยเริ่มใช้มาตั้งแต่ 2 กรกฎาคม 2540

3) Crawling Peg Exchange Rate System

เป็นระบบที่กำหนดค่าเงินในประเทศไว้กับเงินสกุลหลักเพียงสกุลเดียว และค่อยๆปรับลดค่าเงินของตนลงทีละน้อยอย่างต่อเนื่อง ประเทศที่ใช้ระบบนี้ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่ประสบกับภาวะเงินเฟ้อสูง ค่าเงินในประเทศจะอ่อนตัวลงเรื่อยๆ ตามภาวะเงินเฟ้อ จึงจำเป็นต้องปรับค่าเงินลงเป็นลำดับให้สอดคล้องกับความจริง เช่น โปแลนด์

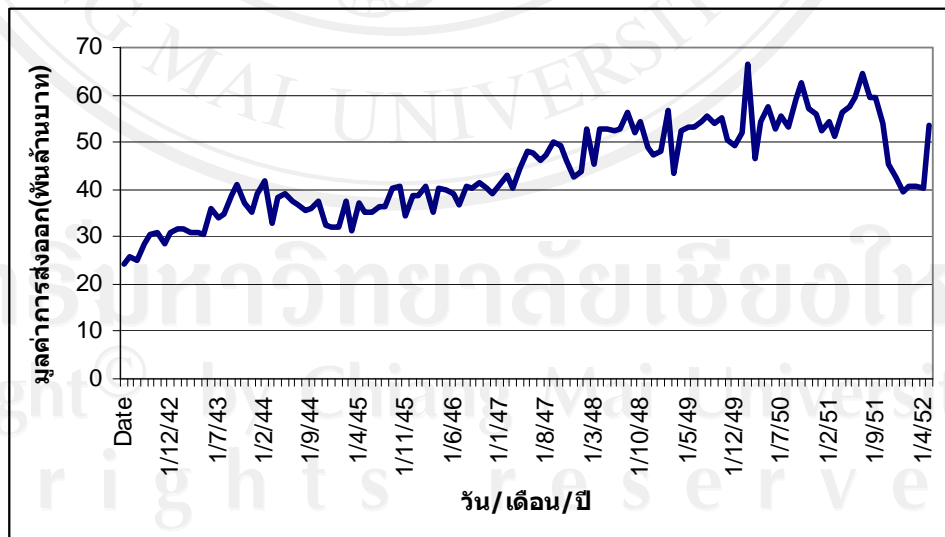
3.4 การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกของไทย

การขยายตัวทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศต้องอาศัยปัจจัยต่างๆร่วมกัน เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวได้ โดยปัจจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วย การบริโภคของประชาชน และรัฐบาล การลงทุน การใช้จ่ายเงินงบประมาณของรัฐบาล การค้าระหว่างประเทศสุทธิ เหล่านี้จะรวมเป็นรายได้ประชาชาติ (GDP) จากปัจจัยเหล่านี้ภาคการส่งออกของประเทศไทยถือได้ว่าเป็นตัวแปรสำคัญในการนำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศไทย ซึ่งถือเป็นรายได้สำคัญหรือรายได้หลักที่จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัวเพิ่มขึ้น

โดยส่วนใหญ่การส่งออกของแต่ละประเทศมักจะขึ้นอยู่กับรายได้ประชาชาติของประเทศคู่ค้า ราคาสินค้าส่งออก ราคาสินค้าของประเทศคู่แข่ง ต้นทุนการผลิตสินค้า ภาวะเศรษฐกิจโลก และอัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลที่ใช้ในการซื้อขายสินค้าระหว่างกัน หากรายได้ของประเทศคู่ค้า ราคาสินค้าของประเทศคู่แข่ง ภาวะเศรษฐกิจโลกปรับตัวดีขึ้น ย่อมทำให้ประเทศสามารถส่งออกได้เพิ่มมากขึ้น แต่หากราคาสินค้าส่งออก ต้นทุนการผลิตสินค้าปรับตัวเพิ่มขึ้น ก็ย่อมส่งผลให้การส่งออกได้ลดลง

3.4.1 การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกของไทยไปยังประเทศญี่ปุ่น

รูปที่ 3.1 แสดงมูลค่าการส่งออกของไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2542 ถึงเดือนมิถุนายน 2552

ที่มา: กรมเศรษฐกิจพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

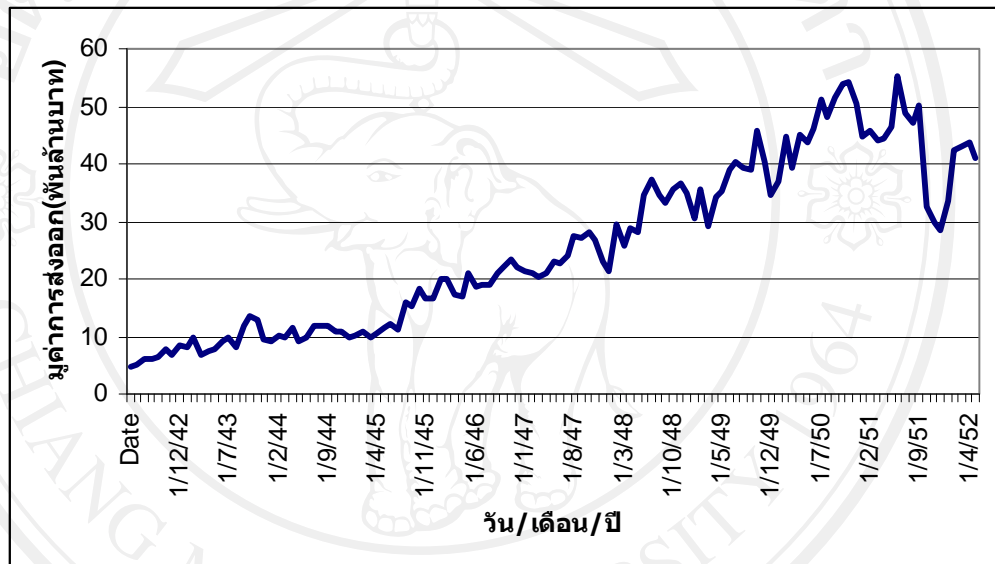
ประเทศญี่ปุ่นถือเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของโลก ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจโลกดำเนินไปได้ กล่าวคือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเบื้องต้นขอ

ญี่ปุ่นในปี 2550 พบว่า มีมูลค่าสูงเป็นอันดับสองของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา (CIA World Factbook, 2550) และยังเป็นประเทศที่นำเข้าสินค้าของไทยเป็นอันดับ 1 ของเอเชียอีกด้วย

จากรูปที่ 3.1 จะเห็นว่า ประเทศญี่ปุ่นมีการนำเข้าสินค้าจากประเทศไทยสูงขึ้นทุกปี แม้ว่าในช่วงต้นปี 2552 จะมีการนำเข้าลดลง แต่มีแนวโน้มว่าในอนาคตจะมีการนำเข้าสูงขึ้น

3.4.2 การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกของไทยไปยังประเทศจีน

รูปที่ 3.2 แสดงมูลค่าการส่งออกของไทยไปยังประเทศจีนตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2542 ถึงเดือนมิถุนายน 2552

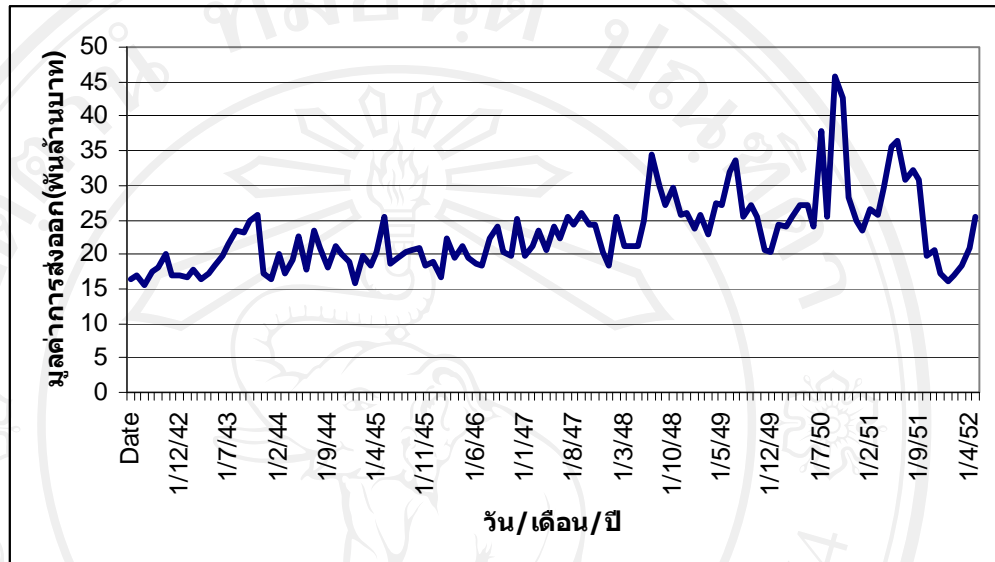
ที่มา: กรมเศรษฐกิจพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วโดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของจีน มาจาก 3 แหล่งใหญ่ คือ การบริโภค การค้าต่างประเทศ และการลงทุนในทรัพย์สินถาวรและพบว่าประเทศจีนเป็นประเทศที่นำเข้าสินค้าของไทยเป็นอันดับที่ 2 ของเอเชีย

จากรูปที่ 3.2 ประเทศจีนมีการนำเข้าสินค้าจากประเทศไทยสูงขึ้นทุกปี แม้ว่าในช่วงต้นปี 2009 จะมีการนำเข้าลดลง แต่มีแนวโน้มว่าในอนาคตจะมีการนำเข้าสูงขึ้น

3.4.3 การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกของไทยไปยังประเทศสิงคโปร์

รูปที่ 3.3 แสดงมูลค่าการส่งออกของไทยไปยังประเทศสิงคโปร์ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2542 ถึงเดือนมิถุนายน 2552

ที่มา: กรมเศรษฐกิจพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

ประเทศสิงคโปร์ถือเป็นประเทศพัฒนาแล้วประเทศเดียวในอาเซียนที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กับประเทศไทย โดยอยู่ในภูมิภาคเดียวกันและยังเป็นประเทศในกลุ่มความร่วมมือทางการค้าเดียวกันอีกด้วย ซึ่งสภาพทางเศรษฐกิจมีความคล้ายคลึงกัน และพบว่าประเทศสิงคโปร์นำเข้าสินค้าไทยเป็นอันดับที่ 3 ในเอเชีย

จากรูปที่ 3.3 ประเทศสิงคโปร์มีการนำเข้าสินค้าจากประเทศไทยสูงขึ้นทุกปี แม้ว่าในช่วงต้นปี 2552 จะมีการนำเข้าลดลง แต่มีแนวโน้มว่าในอนาคตจะมีการนำเข้าเพิ่มขึ้น

จะเห็นได้ว่าในช่วงต้นปี 2552 การส่งออกของไทยชะลอตัวลงอันเป็นผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดขึ้นทั่วโลก ราคาน้ำมันในตลาดโลกที่มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นในช่วงปี 2551 เนื่องจากไทยเป็นประเทศที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าน้ำมัน ดังนั้นการปรับตัวสูงขึ้นของราคาน้ำมันย่อมส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตเพื่อการส่งออกของไทยให้สูงขึ้น ปัญหาสินเชื่อกุณภาพต่ำ (Sub-prime) ปัญหาสินเชื่อกุณภาพต่ำที่สหรัฐฯ เฝ้าอยู่ในปัจจุบันส่งผลให้ผู้บริโภคมีความกังวลและมีการใช้จ่ายอย่างระมัดระวังมากขึ้น และเงินบาทที่แข็งค่าเป็นผลจากเงินดอลลาร์ที่อ่อนค่าอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้การที่ค่าเงินบาทของไทยกำลังถูกเก็งกำไรจากนักเก็งกำไรต่างประเทศ ผนวกกับการไหลเข้าของเงินทุนต่างประเทศในตลาดหลักทรัพย์ ภาวะเศรษฐกิจสหรัฐฯชะลอตัว การ

อ่อนค่าของเงินดอลลาร์เองและการเพิ่มขึ้นของดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยเหล่านี้ล้วนแล้ว แต่เป็นปัจจัยกระตุ้นให้ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นทั้งสิ้น ซึ่งเป็นผลเสียต่อการส่งออกของไทยโดยตรงจากที่กล่าวมาพบว่าอัตราแลกเปลี่ยนในปัจจุบันเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญตัวหนึ่งที่มีผลกระทบต่อภาคการส่งออกของไทย ทำให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลอัตราแลกเปลี่ยนควรออกมาตรการอย่างรวดเร็วและรอบคอบ เพื่อให้อัตราแลกเปลี่ยนของไทยอยู่ในระดับที่เหมาะสม ให้ผู้ประกอบการค้าส่งออกสามารถทำการค้าระหว่างประเทศได้อย่างราบรื่นหรือมีเสถียรภาพ เพื่อให้ผู้ประกอบการค้าส่งออกสามารถวางแผนได้ จึงได้ทำการศึกษาผลกระทบของความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนว่ามีผลต่อการส่งออกของประเทศไทยไปยังประเทศญี่ปุ่น จีน และ สิงคโปร์หรือไม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved